

Резюме

в научните публикации на гл.ас.д-р Петя Христомирова Брънзова, предоставени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност „Доцент“ в професионално направление 3.8.“Икономика“: Аграрна икономика в Институт за икономически изследвания при Българска академия на науките, обявен в ДВ бр. 33/29.04.2022 г.

Резюметата на публикациите са в три изследователски области: влияние на климатичните промени върху земеделието и икономиката на България; биологично земеделие и Обща селскостопанска политика; био икономика. Номерацията пред всяка публикация отговаря на тази от списъка с публикации и справката за изпълнение на минималните изисквания на гл.ас.д-р Петя Брънзова. Публикациите са представени по реда им на излизане от печат.

- В изследователска област- влияние на климатичните промени върху земеделието и икономиката на България:

Г.7.1. Branzova, P., (2015) "Assess the economic impact of climate change on wheat, barley, maize and sunflower in Southeast Bulgaria." *Trakia Journal of Sciences* 13.supl 1: 4-7, ISSN 1313-3551

В доклада е изследвано въздействието на очакваните климатични промени в периода 2020-2050г. върху добивите от пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед за Югоизточен район за планиране (ЮИРП) на България. Оценява се икономическото въздействие на климатичните промени върху аграрния сектор в ЮИРП. Чрез стъпков регресионен анализ, са определени предикторите и са получени регресионни връзки за средните добиви за всяка от изследваните култури за климатичен модел REMO и климатичен сценарий A1B. Въвежда се оценка на грешката при прогнозата на добивите за всяка от изследваните култури и отчитането ѝ при получаването на крайните прогнозни резултати. На база получените регресионни уравнения е направена прогноза за изменението в средните добиви от изследваните култури. Формирани са групи за изменението на средните добиви от изследваните култури, резултатите са използвани като входни данни за икономическите оценки и анализ. На базата на тези групи се определя оптималната структурата на производство за ЮИРП за периода 2020-2050г.. Определят се нужните количества от горива, торове и агро- химическо оборудване за производството на изследваните култури в ЮИРП за периода 2020- 2050 година в резултат на климатичните промени.

Г.7.6. Брънзова П., (2018), Овощарството в Югоизточен район на България- тенденции и перспективи, сп. „УПРАВЛЕНИЕ И УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ”, 3/2018 (70), стр. 50-54, ISSN 1311-4506;

В *доклада* се прави характеристика на аграрния сектор в Югоизточния район на България, като се акцентира на овощарството в него. Разглеждат се структурата и производството на сектора в района. На база на това се извеждат констатации и бъдещи перспективи на отрасъла в района. Целта на доклада е да се очертае картина на мястото и ролята на овощарството в Югоизточния район на България.

Г.7.7. Брънзова, П., (2018), „Impact of expected climate change on the average yields of apples in the Southeastern Region of Bulgaria. Proceedings of the International scientific and practical conference “Bulgaria of regions”, 1, Академично издателство „Талант”, ВУАРР-Пловдив, стр. 293-300, ISBN: 978-619-203-229-6

Предмет на разглеждане в *доклада* е отражението на очакваните климатични промени до 2050 год. върху средните добиви на ябълки в Югоизточен район на България. Целта на работата е да се изведат емпирични връзки между средните добиви от ябълки и климатичните фактори, от които те зависят. На базата на тези връзки да се прогнозираат добивите от ябълки в Югоизточния район до 2050 год..

В.1.1. Брънзова, П., (2019), „Влияние на климатичните промени върху развитието на основни овощни култури в Югоизточен район на България“, РОЛЛ КЪМПАНИ, ISBN:978-954-92236-8-2, 187

В монографията са представени инвестициите и тяхната ефективност в развитието на основни овощни култури в Югоизточен район на България в контекста на влиянието на климатичните промени върху средните им добиви. Изведени са основни характеристики на икономическото развитие на Югоизточен район на България, определено е мястото, диагностицирано е състоянието и проблемите при отглеждането на овощни култури в района. Разработени са различни сценарии на влияние на климатичните промени върху средните добиви при овощните култури. На базата на получените сценарии и промените в размера на площите са очертани параметрите на производството им. Определени са необходимите инвестиции и е оценена ефективността им за развитие на производството на основни овощни видове в района. Доказани са хипотезите, че: съществуват определени комбинации от метеорологични параметри (средни месечни температури, средни месечни валежи и относителна влажност), различни за отделните овощни култури, чиято промяна се очаква да повлияе на средните им добиви; прогнозираните промени в средните добиви на основни овощни култури вероятно ще доведе до промени в мащаба на производството; прогнозираните промени в производството ще позволят да се определи необходимостта от инвестиции за неговото развитие и тяхната възвръщаемост. Резултати в монографията позволяват да се направят следните основни изводи: първо, изучаването на промените в климата е от изключителна важност за отглеждането на основни овощни видове в България. Представените

резултати показват, че ефектът от промените в климата може да се очаква да се прояви по-добре в по-далечна перспектива. Второ, предложеният комплексен подход, чрез който се обвързват резултатите от влиянието на промените в климата върху средните добиви и икономическото развитие на производството в овощарството, илюстриран за производството на основни овощни видове в Югоизточен район на България (2020-2030 г.), аргументира необходимостта изследването да излезе извън рамките на връзката "климат-средни добиви" и да продължи по-нататък към това, че прогнозираните средни добиви могат да се използват при определяне на размера на площите и на обема на производството. Това от своя страна позволява да се предвидят необходимите ресурси и очаквани производствени резултати. Трето, в контекста на влиянието на промените в климата върху средните добиви е важно и инвестициите, необходими за стартиране и по-нататъшно развитие на овощарството да бъдат съобразени с тях.

Г.7.11. Branzova P., (2019), „Източници за финансиране на инвестиционни проекти в селското стопанство“, сп. „Икономика и управление на селското стопанство“ /Bulgarian Journal of Agricultural Economics and Management, 64/1, p.56-69, ISSN 2534-9872

В *статията* се разглеждат основните източници на финансиране в селското стопанство в България и се открояват проблемите при тяхното използване. Членството в ЕС предоставя благоприятни възможности за повишаване на конкурентоспособността и ефективността на българското земеделие. Една от тези възможности е финансирането, което се отпуска от Европейските фондове и програми. Друга възможност за финансиране на земеделския стопанин е основно чрез кредити от търговските банки в България. Националното финансиране от бюджета е в малки размери, допълващи нивата на европейското подпомагане. В изследването се използват различни методи – статистически анализ, синтез и сравнителен метод. Получените резултати са интерпретирани в контекста на разглежданата научна проблематика.

Г.7.12. **Branzova, P.**, D. Ruscheva., (2019), "The impact of climate change and investment on fruit crop development." *Economic Thought journal* 6, 59-77, ISSN 2815-3189 (Приложено е копие от разделителния протокол)

В *статията* е предложен комплексен подход, чрез който се обвързват резултатите от влиянието на промените в климата върху средните добиви и икономическото развитие на производството в овощарството. Идеята на подхода е представена за Югоизточен район в България и основни овощни култури, отглеждани в него. Въз основа на характеристика на района и на наличните данни, за целите на изследването се избират: ябълки, круши, кайсии и зарзалии, праскови и нектарини и сливи и джанки. Разработена и апробирана е методика за прогнозиране на средните добиви от тези култури, с отчитане на промените в климата. На база получените емпирични връзки между средните добиви от културите и климатичните фактори, от които те зависят се прогнозира очакваните добиви до 2050 г.. Чрез получените резултати се прогнозира необходимите площи за всяка една от културите. Разкриват се възможностите

за производство на овощни култури. Определя се размерът на производството и инвестициите, необходими за него и се установява тяхната ефективност.

Г.5.1. Брънзова П., (2022), „Икономически въздействия на климатичните промени върху българското земеделие в Югоизточен район за планиране”, ISBN 978-619-188-835-1, 179

Монографията е на база защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор" по докторска програма „Аграрна икономика“, в професионално направление 3.8. „Икономика“, в катедра „Икономика на природните ресурси“, „Бизнес факултет“ в Университет за национално и световно стопанство, защитен през 2014г..

В рамките на изследването е направена оценка на икономическото въздействие върху българското земеделие на климатичните промени в Югоизточен район за планиране на България (ЮИРП). Направена е прогноза за изменението в средните добиви от изследваните култури. Определен е интервала на прогнозното изменение на средните добиви от пшеница, ечемик, царевица и слънчоглед в ЮИРП за прогнозния период 2020-2050г. в резултат на въздействието на климатичните промени. Разработени са пет варианта за изменението на средните добиви от изследваните култури, резултатите, от които са използвани като входни данни за икономическите оценки и анализ. На база на тези варианти, чрез съставянето на икономико-математически модел е определена оптималната структура на производство в ЮИРП.

➤ В изследователска област - биологично земеделие и Обща селскостопанска политика на Европейския съюз:

Г.7.2. Брънзова П., (2015), „Биопроизводство- Финансово подпомагане и проблеми” Сборник доклади, Юбилейна научно-практическа конференция с международно участие "АГРОБИЗНЕСЪТ И СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ - НАСТОЯЩЕ И БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ", Варна, ИК Геа-Принт, стр. 361-368, ISBN 978-619-184-016-8

В *доклада* е представено развитието на биологичното производство, което е важен приоритет в политиката за развитие на земеделието в България и един от акцентите на Общата селскостопанска политика за периода 2014-2020 г. Наред с това са разгледани и икономическите проблеми, както и трудностите с многобройните бюрократични изисквания, с които се сблъскват биопроизводителите.

Г.7.3. Branzova P., (2017), „Organic production in the European Union and Bulgaria –main crop“, Trakia journal of sciences, vol.15, supplement 1, Стара Загора, стр.51-55, ISBN: 1313-7069;

В *доклада* се очертава сектора на биологичното земеделие в ЕС и България, който се развива изключително бързо през последните години. Това увеличение се характеризира не само с площта с биологично земеделие, но и с броя на стопанствата и на всички биологични оператори, регистрирани в ЕС-28. Макар и голяма част от броя на стопанствата и площите все още да се намират в ЕС-15, най-новите държави-членки на ЕС показват окуражаващо развитие в това отношение, по-специално в контекста на допълнителното финансиране, предоставено от ЕС за този вид производство след присъединяването им. Биологичното производство на обработваеми култури и овощни градини в страните-членки на ЕС са във възходяща тенденция.

Г.7.4. Брънзова П., (2017), „Младите фермери – приоритет в новата Обща селскостопанска политика“, Сборник доклади от научна конференция "Агробизнесът и селските райони - икономика, иновации, растеж", Варна, изд. Наука и икономика, стр. 266-274, ISBN 978-954-21-0944-0

В *доклада* са представени новите алтернативи пред младите фермери и възможностите им за финансиране. Също така, чрез сравнителен анализ се показва докъде е стигнала България в стимулирането на младите фермери.

Г.7.5. Брънзова, П., (2018), „Ролята на биоземеделието в новата Обща селскостопанска политика“. Международният трансфер на административни модели и инструменти: възможности, ограничения и рискове, УИ "Св.-Климент-Охридски", стр. 227-237, ISBN: 978-954-07-4406-3;

В *доклада* е показано развитието на Общата селскостопанска политика на ЕС като е направен исторически преглед на промените и реформите, през които преминава. Представени са целите и инструментите на ОСП, както и биологичното земеделие като част от новата ОСП. На базата на тези факти са изведени следните изводи:

1. Новата ОСП, от една страна, поставя таван на субсидиите за едно предприятие, т.е. ограничава едрите ферми. От друга страна, малките ферми са централен аспект – те са подпомогнати и в първи стълб с опростена схема за директни плащания, и във втори с мерки за реструктуриране и модернизация.
2. В новата ОСП голям акцент се поставя върху зеленото земеделие и върху възстановяването на екосистемите и биоразнообразието. Предвидени са редица мерки – прогресивно намаляване и таван на директните плащания няма да се прилагат за зелено земеделие, 30% от субсидиите принципно трябва да се насочат към зелени практики, изисквания за поддържане на постоянни пасища и диверсификация на културите.

3. ЕС е заложил устойчивото развитие и защитата на околната среда като стратегически цели за идното десетилетие. Био храните действително са по-скъпи и по-неконкурентоспособни, но и много търсени. ЕК предвижда и мерки за скъсяване на пазарните връзки между производители и потребители, за организиране на местни пазари, така че местната продукция да стане по-лесно достъпна.

Г.7.8. Брънзова, П., (2018), „Development of the farmers' markets in Bulgaria“, *Proceedings of the International scientific and practical conference “Bulgaria of regions”*, 1, Академично издателство „Талант“, ВУАРР-Пловдив, стр. 223-230, ISBN:978-619-203-229-6

В *доклада* е представено развитието на пазарите на земеделските производители в страната за последните десет години. Характеризирани са проблемите, с които се сблъскат земеделските производители, перспективите пред тях и възможностите за помощ от страна на държавата и Европейският съюз.

Г.6.1. Branzova P., (2019), „Organic Farming in Bulgaria and EU–Comparative Dimensions“, сп. „Икономически изследвания“, 1, ERI-BAS, 183-187, ISSN:0205-3292. Q3 (Scopus)

В *доклада* се разглежда състоянието на биологичното земеделие в България и ЕС за периода 2000-2016г.. Важен аспект е вида на производството (обработваемата земя, овощната градина) на биологичните ферми. Изборът на вида продукция се различава между регионите и държавите-членки и зависи от различни фактори (сред които техническите аспекти, свързани с биологичното производство и структурата на потребителското търсене). В хода на изследването се използват методите на сравнение, статистически методи и др. Резултатите са в посока да се идентифицират съществуващите различия между отделните страни в ЕС в областта на развитието на биопроизводството.

Г.7.10. Branzova, P., (2019), „EXPECTATIONS FOR BULGARIAN AGRICULTURE TO THE COMMON AGRICULTURAL POLICY OF THE EUROPEAN UNION AFTER 2020“, In *Proceedings of the International scientific and practical conference “Bulgaria of regions”* (Vol. 2, No. 1), стр. 161- 171, ISBN 978-619-203-281-4

В *доклада* се разглежда Общата селскостопанска политика на Европейския съюз, основана на три фундаментални принципа: свободна търговия в рамките на Общността на база общи цени, преференции за европейското производство на пазарите на Общността, както и обща финансова отговорност. Тя е насочена основно да осигури приемлив стандарт на живот на фермерите, да осигури качествени храни за потребителите на разумни цени, да запази европейското наследство в селските райони и да спомогне за опазването на околната среда. Като страна членка на ЕС, България насочва аграрната си

политика към постигане до максимална степен на тези принципи. Целта на доклада е да се очертаят очакваните новости, пред които ще се изправят българските фермери в новия програмен период 2021-2027г.. Представени са акценти от предложенията за новата ОСП и очакваните ефекти от тях върху българското земеделие.

Г.7.16. Branzova P..(2021). „Green architecture" in the common agricultural policy of Europe in the period 2021-2027 - ideas and guidelines“. *Trakia Journal of Sciences*, Suppl. 1, Vol. 19, 57-61, ISSN 1313-3551;

Докладът има за цел да изясни понятието „зелена архитектура“ в контекста на новата ОСП в периода 2021-2027 г. Използваните методи са анализ на литературата и официалните разпоредби на ЕС и държавите-членки. Резултатът е очертаване на идеите за "зелена архитектура". Заключение е насочено към бъдещия ефект от него за държавите-членки на ЕС.

➤ В изследователска област- био икономика:

Г.7.9. Branzova, P., (2019), "TERMINOLOGICAL APPARATUS IN THE FIELD OF BIOECONOMY." *Trakia Journal of Sciences* 17.1, 395-399, ISSN 1313-3551;

В *доклада* е представен терминологичния апарат в областта на био икономиката. Извеждат се и се систематизират научни и популярни определения за нея. Прави се исторически преглед и се очертават перспективите пред био икономиката.

Г.7.13. Branzova, P., (2020), „PRINCIPLES AND GUIDELINES FOR THE IMPLEMENTATION OF BIOECONOMY STRATEGIES“, *Trakia Journal of Sciences*, 18(1), 473-479, ISSN 1313-3551;

В *доклада* са разгледани съществуващите стратегии за био икономика. Разгледани са принципите и насоките на отделните държави за прилагане на стратегиите. Направен е сравнителен анализ на стратегиите. На база на това са изведени принципите и насоките за прилагане на стратегиите за био икономиката на отделните държави.

Г.7.14. Брънзова, П., (2020), „Развитие на регионалната биоикономика в България“, сб. "Икономическа наука, образование и реална икономика: развитие и взаимодействия в дигиталната епоха" - том II. Икономически университет-Варна 391-401.,(1), ISBN 978-954-21-1038-5

В *доклада* е представено развитието на био икономиката в Европейския съюз, приетите политики, стратегии и инициативи на ниво регион. На фона на това е изложено развитието на регионалната био икономика в България и са изведени съответните изводи и препоръки.

Г.7.15. Ruscheva, D., Ognian Voiukliev, **Petia Branzova**, (2020), „Food security, bioeconomy, healthy and organic foods“, Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 626-634, ISBN: 978-619-245-039-7 (Приложено е копие от разделителния протокол)

В *доклада* понятията продоволствена сигурност, био икономика, здравословни и био храни се разглеждат в тяхната икономическа взаимовръзка. Продоволствената сигурност на България се изследва в контекста на членството на страната в ЕС и на възможностите на производството на храни в селското стопанство и хранително-вкусовата промишленост да удовлетворява потребностите на населението. Обосновава се ролята и значението на био земеделието и био храните в аграрния сектор. Оценява се дялът на здравословните храни в общата структура на потребление и пазарно присъствие. Представят се политики за осигуряване на продоволствена сигурност чрез развитие на био икономиката.